

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hallitusohjelman tavoitteet voidaan saavuttaa, jos kilpailu lisääntyy muutosten myötä. Keskeistä on, uudistaako laki hankintayksiköiden toimintatapoja. Jos hankintayksiköillä ei ole tahtoa uudistaa hankintapolitiikkaansa, mikään lakihanke ei täysin estä kilpailua vääristäviä toimia.

Inhouse-yhtiöiden käyttö ja toiminnan laajuus riippuvat paikallisten päätöksentekijöiden ratkaisuista. Hankintayksiköiden tulisi aina tehdä tuotantotapa-analyysit harkitessaan palveluiden tai tavaroiden hankkimista omalta inhouse-yhtiöltä.

Hallitusohjelman tavoitteiden, kuten julkisen talouden säästöjen ja kilpailun lisääntymisen, toteutuminen riippuu lainsäädännön muutosten lisäksi hankintayksiköiden toiminnasta. Tämä sisältää vuoropuhelun markkinatoimijoiden kanssa, tarjousten lisäämisen ja tukipalveluhankintojen kilpailuttamisen yksityisiltä markkinoilta tehottomiksi todettujen inhouse-yhtiöiden sijaan.

Inhouse-yhtiöiltä tehdään vuosittain suorahankintoja sadoilla miljoonilla euroilla, mutta niiden toiminnan tehokkuutta ei voida todistaa, koska ne eivät kuulu julkisuuslain piiriin. Julkisuuslakityöryhmän ehdotuksen mukaan inhouse-yhtiöt tulisi saattaa julkisuuslain piiriin, jotta julkisten varojen käytön vastuullisuus voidaan varmistaa."

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa

ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Etelä-Karjalan Yrittäjät pitää hyvänä, että markkinakartoitukseen kiinnitetään enemmän huomiota hankinnan valmistelussa. Ehdotettujen muutosten myötä markkinakartoitus olisi edelleen vapaaehtoinen, mutta sen tekemiseen kannustetaan, jotta voitaisiin välttää 75 §:n mukainen osiin jakaminen ja 125 §:n mukainen hankintamenettelyn keskeyttäminen yhden tarjouksen tilanteessa.

Mekanismi markkinakartoituksen kannustamiseen on suotava, mutta ei täysin toteuta hallitusohjelman tavoitteita. Markkinakartoituksen pakollisuus vasta yli 10 miljoonan euron hankinnoissa jättää mahdollisuuden toteuttaa suuria hankintoja ilman markkinakartoitusta, mikä voi heikentää pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia.

Yleisimmät esteet julkisissa hankinnoissa liittyvät siihen, että tarjouspyyntö suosii tiettyä toimittajaa, sopimusehdot ovat liian rajoittavia ja vaatimukset tarjoajalle kohtuuttomia. Nämä piirteet rajoittavat kilpailua. Ongelmat voitaisiin ratkaista tekemällä markkinakartoitus kaikissa kansalliset kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa, mielellään myös markkinavuoropuhelu.

Laadukas hankintaprosessi sisältää markkinakartoituksen, joka voi olla vapaamuotoinen tapa kuulla alalla toimivia yrityksiä ja potentiaalisia tarjoajia tasapuolisesti. Esitämme, että 65 §:n mukainen markkinakartoitus tulisi tehdä aina kansalliset kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa ja sen tekeminen tulisi kuvata hankintapäätöksessä, hankinta-asiakirjoissa ja hankintakertomuksessa. Tämä on perusteltua, koska esimerkiksi jätelaissa on määritelty markkinakartoituksesta seuraavaa: ”Kunnan on kiinteistöittäisten jätteenkuljetuspalvelujen hankintoja suunnitellessaan tehtävä markkinakartoitus”.

Markkinavuoropuhelun edistämiseksi 65 §:n nimeksi tulisi muuttaa ”Markkinakartoitus ja markkinavuoropuhelu”. Markkinavuoropuhelua kuvaillaan pykälän perusteluissa, mutta se ei riitä, koska sen merkitystä on korostettu hallitusohjelmassa. Jos markkinakartoitus olisi pakollinen kaikissa kansalliset kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa, markkinavuoropuhelu voisi säilyä suositeltavana. Nykyisen ehdotuksen sijaan osiin jakamisesta ja hankintamenettelyn keskeyttämisestä yhden tarjouksen tilanteessa voisi poiketa markkinavuoropuhelulla.

Pidämme tarpeellisina hankinnan osiin jakamiseen tehtyjä muutoksia. Järkeviin osiin jaetut hankinnat lisäävät kilpailua, kun myös pk-yritykset pystyvät tarjoamaan. On tärkeää, että hankintayksikkö perustelee selkeästi mahdollisen osiin jakamatta jättämisen.

Mielestämme hankintojen osiin jakamatta jättämiseen sisällytetyt poikkeukset vesittävät kirjausten velvoittavuutta ja vaikuttavuutta. Pykälätekstissä ja perusteluissa ei ole tarpeellista luetella laajoja poikkeuksia, vaan tulisi soveltaa nykyistä käytäntöä esimerkiksi jätelain 36 §:stä: ”Jakamisveloitteesta voidaan poiketa vain, jos jakaminen heikentäisi merkittävästi hankinnan kustannustehokkuutta tai muusta vastaavasta, hyvin perustellusta syystä”.

Käytännön hankintatoimessa osiin jakamista on vältetty systemaattisesti, jopa satojen miljoonien eurojen elintarvikehankinnoissa. Tällainen kilpailun rajoittaminen skaalaetujen nimissä on väärin ja heikentää kilpailua. Esitämme, että osiin jakamiseen liittyviä säännöksiä sovellettaisiin EU-kynnysarvojen sijaan kaikkiin kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Pidämme tarpeellisena oikeussuojan kehittämistä siten, että osiin jakamisesta tai jakamatta jättämisestä voisi valittaa 146 §:n muutosten myötä.

Pidämme tärkeänä 124 §:n muutoksia, joiden mukaan hankintayksikön tulisi perustella hankintojen valmistelu. Pykälän perusteluissa viitataan, että ”Hankinnan ennakoidun arvon ylittäessä 10 miljoonaa euroa, hankintayksikön tulisi hankintapäätöksessä kuvata hankintamallin valintaa koskeva menettely”. Muutos vastaisi 65 §:ään esitettyä muutosta. Markkinakartoitusta koskevassa 65 §:ssä viitataan 10 miljoonan euron arvon ylittyttyä pakolliseen markkinakartoitukseen ja hankinnan toteutusvaihtoehtojen arviointiin. 124 §:n perusteluissa viittaus markkinakartoitukseen puuttuu ja tämä olisi tarpeen täsmentää, mikäli markkinakartoitus olisi pakollinen vasta yli 10 miljoonan euron hankinnoissa.

Hallitusohjelman mukaan yli 10 miljoonan euron hankinnoista tulee tehdä analyysi hankintamallin soveltuvuudesta ja kustannuksista. Hallitusohjelman mukainen hankintamallin analysointi eroaa merkittävästi markkinoiden kartoittamisesta. Hallitusohjelman toteuttamiseksi olisi selkeintä, että markkinakartoitus olisi pakollinen kaikissa kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa ja hankintamallin soveltuvuuden arviointi olisi pakollinen kaikissa yli 10 miljoonan euron hankinnoissa.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Keskeinen keino lisätä tarjousten määrää ja saavuttaa säästöjä on kilpailun lisääminen julkisissa hankinnoissa. Käytännön toimet kilpailun lisäämiseksi edellyttävät hankintayksiköiden velvollisuutta pyrkiä onnistuneisiin kilpailutuksiin. Nykyinen vapaaehtoinen markkinakartoitus ei ole riittävästi edistänyt markkinatuntemuksen kasvattamista, ja laadukkaat markkinavuoropuhelut ovat edelleen harvinaisia. Markkinakartoitukseen liittyvät kirjaukset ovat oikeansuuntaisia, mutta riittämättömiä, joten olemme ehdottaneet parempia muotoiluja markkinatuntemuksen edistämiseksi.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen raportin (28/2023) mukaan pk-yritysten osallistuminen julkisiin hankintoihin on Suomessa vähentynyt vuosien 2016–2021 aikana, kun useimmissa jäsenvaltioissa määrä on pysynyt vakaana. Pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi tarvitaan johdonmukaisia toimenpiteitä sekä hankintayksiköissä että lainsäädännössä. Tästä syystä osiin jakamisen velvoitteita tulee kiristää ja markkinakartoituksen velvoittavuutta lisätä. Nämä ovat keskeisiä keinoja saada lisää pk-yrityksiä osallistumaan julkisiin hankintoihin.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Vähimmäisomistusta koskeva vaatimus on tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen. Se varmistaa, että sidosyksiköt ovat riittävästi sidoksissa hankintayksikköön, estäen keinotekoiset järjestelyt ja varmistaen sidosyksiköiden käytön läpinäkyvyyden ja oikeudenmukaisuuden. Marginaalisten omistusten myötä lisääntynyt sidosyksiköiden käyttö on heikentänyt markkinaolosuhteita useilla toimialoilla, joissa kilpailua voisi syntyä. Omistusvaatimus tukee kilpailun lisäämistä ja estää markkinoiden vääristymistä, mikä on tärkeää yritysten toimintaympäristön kannalta.

On perusteltua, että laissa mainitaan vähimmäisomistusvaatimuksen koskevan myös tytär- ja osakkuusyhtiöitä, jotta 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimusta ei voida kiertää keinotekoisilla ketjuttamisilla. Muutosehdotuksen positiiviset taloudelliset vaikutukset, kuten säästöt julkiseen talouteen, toteutuvat todennäköisimmin, jos hankintayksiköt siirtyvät kilpailuttamaan sidosyksiköiden kautta tuotetut hankinnat yksityisiltä markkinoilta. On tärkeää varmistaa, että keinotekoiset järjestelyt sidosyksikköaseman hyödyntämiseksi eivät ole mahdollisia, vaan lain henki toteutuu hallitusohjelman mukaisesti. Lain perusteluissa tulisi mainita, että sidosyksikköaseman saavuttamiseksi hankintayksikön tulee olla suorassa omistussuhteessa sidosyksikköön.

Vähimmäisomistusvaatimus tulee ulottaa myös jätehuollon toimialalle. Kuntien omistamien jäteyhtiöiden asema on merkittävä sekä lakisääteisten tehtävien hoitamisessa että markkinoilla. Kuntien omistamat jäteyhtiöt ovat vääristäneet kilpailua, ja hallitus on sitoutunut puuttumaan tähän eri toimin. Hallitusohjelman kirjaukset jätealan kilpailuneutraliteetin parantamisesta ja kiertotaloudesta tukevat toisiaan. Orpon hallitusohjelman tavoitteena on varmistaa, että kiertotalous etenee Suomessa markkinavetoisesti.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Avoin kilpailutus sidosyksikköhankinnoissa lisäisi pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin, mikä edistäisi alueellista elinvoimaa ja tukisi paikallista taloutta. Lisääntynyt kilpailu voisi myös johtaa pitkän aikavälin kustannussäästöihin, sillä kilpailu pakottaa tarjoajat parantamaan tarjouksiaan ja tehostamaan toimintaansa. Tämä hyödyttäisi julkista taloutta kustannustehokkaampien hankintojen kautta. Lisäksi pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantaminen tukisi innovaatioita ja monipuolistaisi tarjontaa eri toimialoilla, mikä voisi johtaa parempiin ja laadukkaampiin palveluihin julkiselle sektorille.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Ei lausuttavaa tähän kohtaan.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Ehdotuksen taloudellisten arvioiden mukaan muutoksella olisi positiivisia vaikutuksia erityisesti silloin, kun palvelut kilpailutettaisiin markkinoilta. Avoin kilpailuttaminen ja kilpailun lisääntyminen toisi kustannussäästöjä, sillä tutkimusten mukaan yksityiset yritykset ovat usein julkisia inhouse-yhtiöitä tehokkaampia.

Jyväskylän yliopiston tutkimuksen mukaan inhouse-yhtiöiden vakavaraisuus on heikkoa ja velkaantuneisuus korkea. ICT-inhouse-yhtiöissä liikevaihdon ja henkilöstön kasvu on ollut voimakasta, mutta niiden työvoiman tuottavuus on heikompi kuin toimialojen yrityksillä keskimäärin.

Etelä-Karjalan Yrittäjät tukee arviota, jonka mukaan pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien kasvattaminen tukisi talouskasvua ja alueellista elinvoimaa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksen mukaan 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimus kohdistuisi erityisesti yleis- ja taloushallintoon sekä ICT- ja tietohallintoon, joissa on paljon alle 10 prosentin omistuksia. KKV:n mukaan hallitusohjelman hyödyt toteutuisivat, jos sidosyksikkötuotanto korvattaisiin markkinaehtoisella tuotannolla, erityisesti taloushallinto- ja ICT-palveluissa, joissa kilpailu on todennäköisintä.

Jätehuollon toimialalla muutos lisäisi kilpailua ja vähentäisi kilpailuneutraaliteettiongelmia. Vähimmäisomistusvelvollisuus loisi selkeät rajat kuntayhtiöiden toiminnalle ja estäisi perusteettoman laajentumisen markkinoille. Tämä lisäisi yksityisen sektorin mahdollisuuksia kehittää innovatiivisempia ja tehokkaampia kiertotalouspalveluja. Jos kuntayhtiöiden asema markkinoilla voimistuu, kilpailu vähenee, yksityisen sektorin rooli kapenee ja kierrätyksen kustannukset nousevat.

Kilpailun lisääminen jätehuollon toimialalla hyödyttäisi myös kuntalaisia. Viime hallituskauden lakimuutosten myötä kunnallisille jäteyhtiöille siirtyi yli 100 miljoonan edestä liiketoimintaa yksityiseltä sektorilta, samalla kun kuntalaisten jätehuollon kustannukset nousivat. Vaikka kunnalliset jäteyhtiöt hoitavat lakisääteisiä tehtäviä, ne kilpailevat myös yksityisten jätehuoltoyritysten kanssa markkinoilla, kuten yritystoiminnassa syntyvän jätteen jätehuollossa.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymäaikoja tulee tarkastella myös yritysten näkökulmasta ja heidän kyvystään vastata markkinoille avautuviin hankintoihin. On tärkeää, että yritykset pystyvät vastaamaan lisääntyvään kysyntään palveluiden ja tavaroiden saatavuuden takaamiseksi.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tutkimusraportin (2/2024) mukaan suurin osa kyselyyn vastanneista 488 yrityksestä olisi valmis laajentamaan toimintaansa, jos julkinen sektori korvaisi sidosyksikkötuotannon yksityisellä tuotannolla. Tämä osoittaa, että yrityksillä on kykyä ja valmiutta vastata lisääntyvään kysyntään siirtymäaikojen puitteissa, joten siirtymäajat ovat riittävät.

Siirtymäaikasäännöksissä esitetään 2 vuoden ja 6 kuukauden siirtymäaikaa jätealan sidosyksiköille, mutta perusteluja tälle pidemmälle ajalle ei ole esitetty. Emme kannata jätealan sidosyksiköille pidempää siirtymäaikaa ilman erityisen painavia syitä, sillä lain muutosten tulisi kohdella tasapuolisesti kaikkia toimialoja ja yrityksiä.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Ei lausuttavaa

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ehdottama liikevaihtoon perustuva poikkeus sidosyksikön omistusvaatimukselle ei ole mielestämme perusteltu. KKV perustelee poikkeusta sillä, että esitetty omistajuusrajoite ei huomioi riittävästi toimialojen, alueiden ja erilaisten hankintayksiköiden välisiä eroja. KKV ehdottaa, että tietyn liikevaihtorajan alle jäävä sidosyksikkö voisi jatkossakin toimia alle 10 prosentin omistuksilla.

Näkemyksemme mukaan liikevaihtoraja ei vastaa KKV:n esittämiin eroihin, ja poikkeuksen piirissä voisi olla sidosyksiköitä, jotka toimivat samoilla markkinoilla yksityisten yritysten kanssa, häiriten markkinoiden kehittymistä. Taloudellisten arvioiden mukaan muutoksen positiiviset vaikutukset olisivat todennäköisimpiä, jos palvelut kilpailutettaisiin markkinoilta. Myös pienempien sidosyksiköiden palveluiden kilpailuttaminen voisi tuoda tavoiteltuja hyötyjä, sillä pk-yritykset ovat kiinnostuneita näistä hankinnoista. Liikevaihtoon perustuva poikkeus voisi rajata pk-yritysten mahdollisuuksia ja vaarantaa julkisen talouden säästötavoitteet.

Mahdolliset poikkeukset 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimuksesta tulisi tarkastella tapauskohtaisesti. Sidosyksikköhankintojen väärinkäyttö on heikentänyt yksityisten yritysten asemaa, joten poikkeusten myöntäminen tulisi arvioida viranomaisen toimesta kilpailutilanteen näkökulmasta.

KKV kantaa huolta pienten kuntien tilanteesta, mutta pk-yritysten näkökulmasta pienet kunnat ja heidän hankintansa ovat houkuttelevia. Pk-yritysten osallistumismahdollisuudet voivat parantua, jos pienet kunnat kilpailuttaisivat hankintojaan enemmän. Kaikenkokoisilla kunnilla on jatkossakin mahdollisuus hyödyntää yhteishankintayksiköitä ja hankintarenkaita skaalaetujen saavuttamiseksi.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Lisäysehdotukset lain tavoitteisiin, hankinnan kohteen kuvaukseen ja harkinnanvaraisiin poissulkuperusteisiin ovat tarpeellisia ja parantavat turvallisuuden ja huoltovarmuuden huomioimista hankinnoissa. Huoltovarmuus toteutuu ensisijaisesti erityislainsäädännössä.

Yksityisten yritysten ja julkisen sektorin yhteistyö on keskeinen osa kansallista huoltovarmuutta, sillä yritykset vastaavat monista yhteiskunnan kannalta välttämättömistä toiminnoista. Siksi on tärkeää, että julkisissa hankinnoissa huoltovarmuutta, tietoturvallisuutta ja turvallisuutta koskevat vaatimukset ilmoitetaan selkeästi tarjouspyynnössä ja hankintailmoituksessa. Hankintayksikön tulee varmistaa, että tarjoaja on tietoinen asiakirjoista, joilla todentaa nämä vaatimukset.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Vastaus seuraavassa kohdassa.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Rikosrekisteriotteesta on tullut yleinen tapa selvittää pakolliset poissulkemisperusteet. Yrittäjien näkökulmasta olemme ensisijaisesti vaatineet rikosrekisterioteprosessin kehittämistä ja sähköistämistä, mutta oikeusrekisterikeskuksen mukaan tämä ei ole toistaiseksi mahdollista rikosrekisterilain vaatimusten vuoksi.

Ymmärrämme rikosrekisteriotteista aiheutuvan hallinnollisen taakan ja kannatamme ehdotusta luopua sen pakollisuudesta sekä mahdollistaa vakuutusmuotoinen todistus rikosrekisteriotteen

rinnalla. On tärkeää, että harmaata taloutta ehkäistään jatkossakin tehokkaasti, riippumatta todentamismenetelmästä.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Mietinnön mukaan suorahankintojen ja sopimusmuutosten ilmoittamisvelvollisuudet ovat epäjohtonmukaisia ja kaipaavat täsmennystä. Käytännössä hankintayksiköt eivät aina noudata suorahankintojen lakisääteistä jälki-ilmoitusvelvoitetta, mikä johtaa tiedon puutteeseen markkinoilla.

Julkisten hankintojen kehittämiseksi, harmaan talouden torjumiseksi ja tarjoajien osallistumisedellytysten parantamiseksi tarvitsemme enemmän tietoa kilpailutuksista, ja jälki-ilmoitukset ovat tässä keskeisessä roolissa. Ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen ja täsmentäminen parantaisi kilpailutilanteen tietopohjaa ja markkinoiden toimivuuden arviointia.

Ehdotetut muutokset lisäävät hankintojen avoimuutta, ja mahdollisesti lisääntyvä hallinnollinen taakka on vähäistä. Julkisten hankintojen tietovarantohankkeen edistyessä hankintatietoihin liittyvät prosessit tehostuvat ja automatisoituvat.

Muut huomiot

-

Toropainen Pasi
Etelä-Karjalan Yrittäjät